

Ta in ta in ta drugi.
Portret pisatelja Cirila
Kosmača.
TV SLO 1, 3. 5. 2005.

Igor Bratož

Zgodba o iskanju sreče

Dokumentarni portret Cirila Kosmača, posnet po scenariju Tomaža Letnarja in v režiji Jasne Hribernik, se je prikaza »težke, zavite in izjemne« živiljenjske poti pisatelja lotil tradicionalno, a zelo prepričljivo. S tradicionalnostjo je treba

4

seveda razumeti, da niza nje pričevanj avtorjevih sodobnikov, od članov družine, sorodnikov do pisateljskih prijateljev, podloženo z arhivskimi posnetki in z dodanimi igranimi prizori, vseeno lahko kaj pove. Ustvarjalci

tega portreta so imeli srečo, da so bili vsi ti elementi odlični – Kosmačeva hči in sin sta znala postreči z nekaterimi manj poznanimi podrobnostmi, tisti, ki so ga poznali (od Toneta Pavčka, Helge Glušič, pokojnega Silvana Furlana, Jožeta Pirjevca in Jožeta Hudečka), so o njem vedeli z različnih kotov razkriti niz zanimivosti, slikovno gradivo pa je k vsemu povedanemu prispevalo še dodatno patino. Kosmačev portret se seveda ni mogel izogniti tisti nespregledljivosti, da je pisatelj v svoji zreli dobi živel v času, ki ga je zaznamovalo porevolucijsko lomastenje: gospod, ki se je še mladoleten pridružil tigrovski organizaciji, »svetovljan, ki piše o kmetih«, kot se je nekoč sam poimenoval, si je po drugi svetovni vojni najprej prislužil mesto v nomenklaturi, a že leta 1946 padel v nemilost. Očitek, da je bil zgolj zaradi medvojnega dela na londonski BBC nekakšen angleški vohun, je zadostoval za izgubo zaposlitve, tako da ni presenetljiv podatek, da se je z izrazito vnemo posvetil prevajanju – in osami. Da je šlo za čisto pravo osamo, priča podatek, da je v petdesetih vse leto preživel v pleterski kartuziji. Zgodba o »prosvetljenem beraču« je ponudila tudi pogled v njegovo poznejšo osamo, skupaj z utrinkom, kako je bil po ukazu pripeljan na partijo taroka z Josipom Brozom. Liričen portret o tantadrujskem iskanju sreče.